

...hogy élni tudjunk
a természet adta
lehetőségekkel

A TÁJKARAKTER KUTATÁS NEMZETKÖZI ÉS HAZAI SZAKPOLITIKAI KERETE, KUTATÁSI PROGRAMKÖRNYEZETE

VIII. Magyar Tájökológiai Konferencia
Kisvárdra, 2019. augusztus 29-31.

tájkarakter
a természet arcai

Kincses Krisztina
Pádárné Dr. Török Éva
Tar Gyula
krisztina.kincses@am.gov.hu
Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztály
Agrárminisztérium

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Mely szervezettől ered a fejlesztési elemben meghatározott cél?

Az Európa Tanács

az európai **társadalom szinte minden jelentős kérdésével**

(pl. emberi jogok, jogi együttműködés, társadalmi kohézió, határokon átívelő együttműködés, helyi demokrácia, környezetvédelem, oktatás, kulturális örökség, regionális tervezés)

foglalkozó nemzetközi szervezet

segítséget nyújt a tagállamoknak

(értékelések, információs platformok, kiadványok, rendezvények formájában)

az általuk vállalt **nemzetközi kötelezettségek nemzeti jogrendszerbe való átültetéséhez**

tájkarakter

a természet arcai

Milyen okokra vezethető vissza a projektelemben meghatározott cél?

Az európai tájak

minősége és sokszínűsége számos tényező következtében **romlik**, és ez kedvezőtlenül **befolyásolja a mindennapi élet minőségét**

Az Európa Tanács

felismerve a gazdag **európai táji örökség jelentőségét** 2000-ben aláírásra megnyitotta a közeljövőben globálissá váló Európai Táj Egyezményt

tájkarakter

a természet arcai

Hogyan közelíti meg az Európa Tanács a tájat?

A táj – az Európa Tanács megközelítésében

az emberek környezetének elengedhetetlen összetevője, amely a fenntartható fejlődés négy dimenziójának megjelenítője (természeti, kulturális, társadalmi és gazdasági dimenzió)

tájkarakter

a természet arcai

Mi áll a Tájegyezmény fókuszában? Milyen értékrendet közvetít az egyezmény?

Az egyezmény

- **fókuszában** az ember áll, **az emberi jóllét**. Ennek területi dimenzióját, a tájat emeli a nemzeti politikák fontos tárgyává.
- hivatkozta és **közvetíti az Európa Tanács értékrendjét**: a fenntarthatóságot, a szubszidiaritás elvét, a demokratikus eszközök alkalmazásának szükségességét.

(Az érintettek bevonásának követelménye azon a felismerésen és elhatározáson nyugszik, hogy az emberek életminőségét meghatározó hivatalos intézkedésekben nem lehet kizárólagos szerepe a tudománynak, a szakértők és a műszaki testületek által monopolizált tanulmányoknak és kutatási tevékenységeknek.)

Hogyan érvényesül a fenntarthatóság?

FONTOS!

Az érintettek bevonásával nem csorbul **a fenntarthatóság** követelménye, annak **letéteményese a hatóság.**

Az egyének sokaságának óhaja **a hatóság által szabott mércék mellett emelkedik közakarattá.**

tájkarakter

a természet arcai

Mi a Tájegyezmény célja, milyen alapvetései vannak?

Az egyezmény

- elsődleges **célja**, hogy ösztönözze a táj védelmét, kezelését és tervezését, valamint elősegítse a fentieket célzó együttműködések.
(A nemzeti jogrendek eltérő megközelítése és hiányosságai miatt definiálja a táj, a táj-politika, a táj minőségére vonatkozó célkitűzés, a táj védelme, és a táj kezelése fogalmakat.)
- fontos **alapvetése**, hogy minden egyes tájért kiáll, az egyezmény hatálya az aláíró országok teljes területére vonatkozik, annak adottságaira és jogállására való tekintet nélkül
(a természeti, vidéki, városi és városkörnyéki térségekre; a szárazföldre, az édesvizekre és a tengeri területekre; a kiemelkedő, az átlagos és a leromlott állapotú tájakra is)

Az említett definíciókon túl mit határoz meg a Tájegyezmény?

Az egyezmény

általános és egyedi intézkedéseket határoz meg. A Feleknek az intézkedéseket

- nemzeti hatalommegosztási rendszerükhöz igazodva,
- alkotmányos elveiknek és
- közigazgatási rendszerüknek megfelelően,
- csorbítás nélkül

kell végrehajtani.

Melyek a Tájegyezmény általános intézkedései?

Az egyezmény általános intézkedései

- annak **törvényben** való rögzítése, hogy a tájak elengedhetetlen összetevői az emberi környezetnek, kifejezik közös kulturális és természeti örökségük sokféleségét, és identitásuk alapját képezik.
- olyan **táj-politikát** kell kialakítani és megvalósítani, „amelynek célja a táj védelme, kezelése és tervezése”.
- ki kell alakítani a **részvételhez szükséges eljárásokat** széleskörűen a társadalom tagjai, a helyi és regionális hatóságok, valamint minden egyéb, a táj-politika meghatározásában és végrehajtásában érintett számára.
- **a tájat**, mint a politikák megvalósításának területi dimenzióját, illetve azok hatásterületét **integrálni kell** minden olyan **politikába**, amelynek akár csak közvetett hatása is lehet azokra.

Melyek a Tájegyezmény egyedi intézkedései?

Az egyezmény egyedi intézkedései

- A táj értéke és szerepe iránti **fogékonyság növelése** a civil társadalom, az állami és a nem állami szervezetek körében.
- A tájak értékeléséhez és működtetéséhez értő szakértők **képzésének**, multidiszciplináris **képzési programok** megszervezésének, iskolai és egyetemi **tanfolyamok** megtartásának **segítése**.
- ...

Melyek a Tájegyezmény további egyedi intézkedései?

Az egyezmény egyedi intézkedései

- ...
- Az érdekelt felek aktív részvételével, a tájakról összegyűlt ismeretek bővítése céljával a Felek:
 1. Számba veszik a területükön található tájakat;
 2. Elemzik jellemző vonásaikat, valamint azokat a hatásokat, amelyek alakítják őket;
 3. Számon tartják a változásokat;
 4. Értékelik a tájakat, figyelembe véve azokat az értékeket, amelyeket az érdekelt felek és az érintett lakosság nekik tulajdonít.
- mindegyik Fél vállalja továbbá: a számba vett és értékelt tájai számára nyilvános vita nyomán, az érintettek bevonásával minőségi célkitűzéseket határoz meg.

Mivel jár a Tájegyezmény elfogadása?

A Tájegyezmény ratifikálásával

- hazánk felvállalta az általános és egyedi **intézkedések végrehajtását**,
- elfogadta **a tájnak** a hazai joggyakorlattól **eltérő értelmezését**,
- elfogadva ezzel a **részvételi eljárások kiemelt jelentőségét**,
- elfogadva ezzel, hogy a tájak védelme, kezelése és tervezése mindenkinek **jogokat biztosít**, de **kötelezettséget is ró** mindenkire.

Hol zajlik a Tájegyezmény végrehajtásának előkészítése? Mi a szervezeti pillére?

Az Európai Táj Egyezmény Nemzeti Koordinációs Munkacsoport

- A Tájegyezményért felelős szervezeti egységek az Európai Táj Egyezmény Nemzeti Koordinációs Munkacsoport (Korm. hat. 1189/2012) **égisze alatt** dolgoztak az általános és egyedi intézkedések végrehajtásának előkészítésén.
- A Munkacsoport öt éves **munkatervében rögzítette** a feladatokat.

Mi a Tájegyzmény végrehajtásának fő stratégiai pillére?

A 2017-2026 közötti időszakra vonatkozó Nemzeti Tájstratégia

- A Kormány – a Tájegyzmény 5. Cikk b pontjában meghatározott általános intézkedés végrehajtásaként – 2017-ben fogadta el a 2017-2026 közötti időszakra vonatkozó Nemzeti Tájstratégiát (Korm. hat. 1128/2017).

A Tájstratégia a Tájegyzmény szellemiségére épít, a tájat a Tájegyzményben foglaltaknak megfelelően értelmezi: „A táj az ember által érzékelt terület, amelynek jellege természeti tényezők és/vagy emberi tevékenységek hatása és kölcsönhatása eredményeként alakult ki és a táj örökségi értékét a táj természeti adottságai és/vagy az emberi tevékenységek révén kialakult elemeinek jellemző összetételében határozza meg.”

A Tájstratégia átfogó célja a táji adottságokon alapuló felelős tájhasználat, amelynek elérése érdekében három kiemelt célt fogalmaz meg (I. Táji adottságokon alapuló tájhasznosítás megalapozása; II. Élhető táj – élhető település – bölcs tájhasznosítás; III. A tájidentitás növelése) és közel száz intézkedést rendel ezekhez.

Mikor és hogyan indult a tájkarakter kutatás előkészítése?

KEHOP-4.3.0-VEKOP-15-2016-00001

- Az Agrárminisztérium az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával, a Környezeti- és Energiahatékonysági Operatív Program és a Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program keretében, 2016-ban átfogó projektet indított útjára.

tájkarakter

a természet arcai

A közösségi jelentőségű természeti értékek hosszú távú megőrzését és fejlesztését, valamint az EU Biológiai Sokféleség Stratégia 2020 célkitűzésének hazai szintű megvalósítását megalapozó stratégiai vizsgálatok (KEHOP-4.3.0-VEKOP-15-2016-00001)

Kedvezményezett: AGRÁRMINISZTERIUM

Partnerek:

- MTA Ökológiai Kutató Központ
- MTA Agrártudományi Kutatóközpont Talajtani és Agrokémiai Intézet
- Agrárgazdasági Kutatóintézet
- Lechner Tudásközpont
- Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság
- Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság

Területi fókusz: Natura 2000 hálózat, természetes és természetközeli ökoszisztémák - az ország teljes területe

Időtartam: 2016.okt.1. – 2020. dec.31.

Költségvetés: 1,07 milliárd Ft

Finanszírozás:

Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program;
Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program
Az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával

sokszínű zöld
a természetem

4 FEJLESZTÉSI ELEM

A természetvédelem országos programja.

tájkarakter

a természet arcai

Természeti és táji értékek táji léptékű megőrzésének stratégiai megalapozása

natura

a természet értékei

A közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek megőrzését szolgáló tudásbázis fejlesztése

ökoszisztéma-
szolgáltatás

a természet ajándékai

Nemzeti ökoszisztéma szolgáltatás-térképezés és -értékelés

zöldinfrastruktúra

a természet hálózatai

A zöldinfrastruktúra megőrzését és fejlesztését megalapozó stratégiai keretek meghatározása

Mikor indult ez a tájkarakter kutatás?

A KEHOP-4.3.0-VEKOP-15-2016-00001 TÁJKARAKTER fejlesztési eleme

A TÁJKARAKTER fejlesztési elemében megfogalmazott célok megvalósítása érdekében 2018-ban széles körű kutatási program indult.

tájkarakter

a természet arcai

tájkarakter

a természet arcai

A táj életünk tere és alakítója,
gondolataink ihletője, érzéseink formálója.

A tájaknak jellemző
és jellegzetes
vonásaik vannak.

Sokféleségük és jó
minőségük megőrzése
közös felelősségünk.

A kedvező vonásokat
tájanként szükséges
meghatározni.

Célunk a kedvező
adottságok és a tájak
értékeinek átörökítése.

sokszínű zöld
a természetért

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Mik voltak a tájkarakter kutatás outputjai az előkészítés során?

Outputok az előkészítés során

- a külföldi és hazai tájtipizálási és tájbeosztási rendszerek tapasztalatai,
- gyakorlati alkalmazhatóságuk.

Mik lesznek a tájkarakter kutatás outputjai a megvalósítási szakaszban?

Outputok a megvalósítás során

- **Módszertani útmutató** a tájkarakter-egységek lehatárolásához, leírásához, a tájkarakter vizsgálatához, értékeléséhez, minőségi célkitűzések és fejlesztési, kezelési irányelvek, célok meghatározásához;
- **Módszertani útmutató** a tájkarakter változásának monitorozását megalapozó indikátorokra és módszerekre;
- A tervezett Országos Tájkarakter Tudástár részeként az országos tájkarakter egységek indikatív **térinformatikai adatbázisa**, az indikatív országos tájkarakter-egységek **leíró adatbázisa**, tájkarakter-egységek országos **térinformatikai adatbázisa**;
- A helyi szintű tájkarakter egységek lehatárolását célzó **módszertan**;
- A tájkarakter egységek leíró, továbbá a tájvédelmi, kezelési és tervezési javaslatokat összefoglaló **tanulmányok**.

KUTATÁSI PROGRAMKÖRNYEZET

A természetvédelem országos programja.

Fotók: Agrárminisztérium

tájkarakter
a természet arcai

Hogyan hasznosulnak a tájkarakter kutatás outputjai?

Közigazgatási alkalmazás, integráció

A fejlesztési elem keretében az eredmények gyakorlati alkalmazásához útmutatók, ajánlások és tervezési segédletek is készülnek.

A projekt eredménytermékei az Agrárminisztériumhoz kerülnek és a **szükséges szakmai előkészítések és közigazgatási egyeztetések után** épülhetnek be a szakpolitikákba, döntési mechanizmusokba, így járulva hozzá a Tájjegyzményből származó kötelezettségek teljesítéséhez és a Tájstratégia egyes céljainak megvalósításához.

Az előkészítő szakasz feltárása szerint a tájkarakter rendszer két fő területen fejthet ki kedvező hatást az államigazgatásban: **a hatósági eljárásokban és a tervezésekben.**

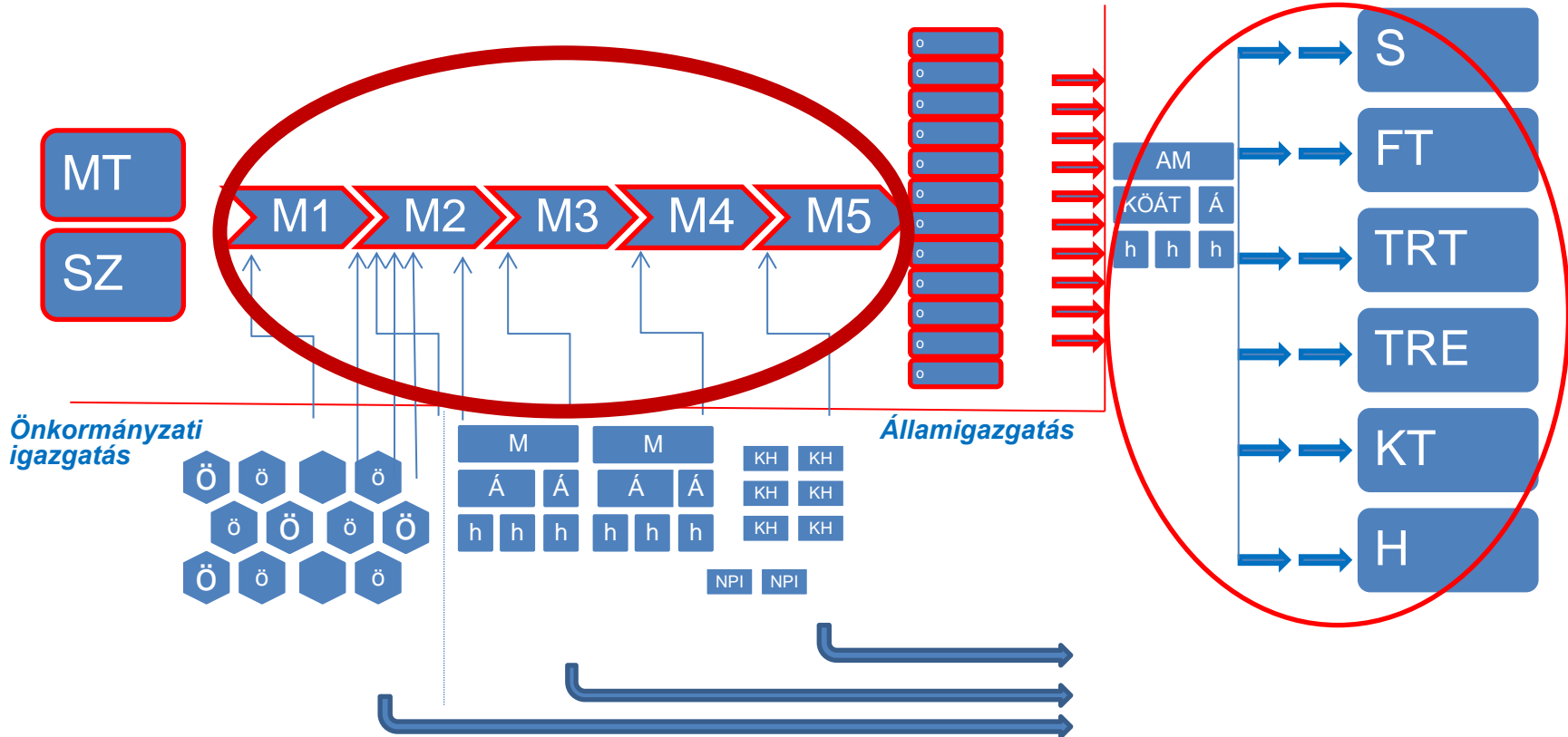

A KUTATÁS HASZNOSÍTÁSA

A természetvédelem országos programja.

Hogyan integráljuk a közigazgatás rendszerbe a tájkarakter rendszert?
Fejlesztési elem megvalósítása

tájkarakter
a természet arcai

A közigazgatási rendszerbe integrálás sikere nagyban múlik azon, hogy **már a kutatásba bevonjuk mindazon szereplőket**, akik részt fognak venni az eredménytermékek **közigazgatási rendszerbe építésének** folyamatában, illetve az eredménytermékek **felhasználói, érintettjei** lesznek.

„A táj nemcsak kép, a képnek értelmében megjelenési forma. A táj típusos teremtő élet is, amely hegyet, növényzetet, embert, testet, lelket, gondolatot, érzést, munkát formál, – újat teremt, világot gazdagít, életet egyéni vonalban visz tovább.”

Teleki Pál gróf, 1937

tájkarakter

a természet arcai

*...hogy élni tudjunk
a természet adta
lehetőségekkel*

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

tájkarakter
a természet arcai

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE